

Kapittel 1: Introduksjon til mikroøkonomi. Overbikk over fullkommen konkurranse

Oppdatert: 2022-08-23

Hva handler økonomi om?

- Hva handler økonomi om?
- Mikroøkonomi er en del av samfunnsøkonomi. Hvilke temaer forbinder du med samfunnsøkonomi?
- En kort historie om en tur i butikken.
 - Hvilke varer skal du kjøpe?
 - Hvor mye skal du kjøpe av de ulike varene?
- Hva har økonomi med dette å gjøre? Tre relevante forhold:
 - (i) Varene må ha blitt produsert.
 - (ii) Du må tilby noe for å bytte til deg varer. Betalingsmiddel og handel.
 - (iii) Du må ha skaffet betalingsmiddelet.

Altså ...

- Selv i den «enkle» historien er det:
 - Flere beslutninger involvert.
 - Flere markeder involvert.
- Men: hvorfor får vi ikke alle varer vi vil ha? Rundt oss ser vi (og opplever selv) stor etterspørsel. Vi trenger jo en rekke ting, også i Norge.
 - Svaret er: KNAPPHET!

Definisjon

- Definisjon av økonomi:

Handler om bruken av knappe ressurser for å dekke menneskelig behov.

- Den delen av samfunnsvitenskapene som studerer de valgene som individer, bedrifter, myndigheter og samfunn må ta, som følge av knapphet.
- To stikkord: behov og ressurser. Komme tilbake til...
- Bedriftsøkonomi og samfunnsøkonomi: Hvorfor skal dere lære samfunnsøkonomi på dette studiet? Relevant for bedrifter?

Behov

- Økonomers behandling av behov og behovsdannelse. For enkelt? Psykologers behandling av samme tema...
- Et grovt skille:
 - Som må dekkes
 - Ønsker
- Behov avdekkes gjennom preferanser, som igjen kan avdekkes via etterspørsel.
- Kan behov skapes? Jepp. Men er slike skapte behov mer eller mindre viktig enn "andre" behov, gitt knappe ressurser.
- En måte å skjære gjennom denne problemstillingen på er å legge til grunn *konsumentsuverenitet*.
- "Folk vet best selv hva som er best for dem".

Ressurser

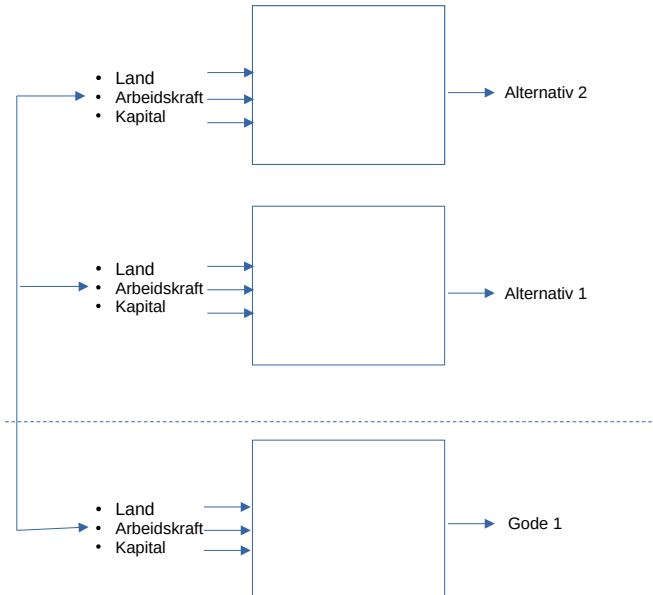
- Innsatsfaktor eller produksjonsfaktor kan betegnes som synonyme ord.
⇒ Faktorer som er "input" i produksjonsprosessen.
- Kategorier:
 - Naturressurser: Fornybare og ikke-fornybare
 - Arbeidskraft
 - Realkapital: Kan brukes direkte eller indirekte
- Ressurser som er KNAPPE.
- Er penger ressurser??

Så kjernen i økonomifaget er dermed:

- Ettersom det er knapphet på ressurser kombinert med store behov, er det ønskelig å bruke ressursene smartest mulig.
⇒ Sikre at utnyttelsen av ressursene er optimal.
- Merk at ressurser ofte har alternativ anvendelse. Dette innebærer at dersom vi bruker en ressurs til å produsere en vare, kan ikke den samme ressursen brukes samtidig til å produsere en annen vare. Av og til ikke i det hele tatt.

Alternativkostnad

- Dette er et helt sentralt begrep i økonomifaget.
- Bruk av ressurser tilfører en verdi som skal dekke menneskelige behov.
- Ressurser har en alternativ anvendelse. Den beste alternative anvendelse har også en verdi. Denne verdien tapes når vi bruker ressursen til et bestemt formål.
- Dette tapet er alternativkostnaden.
 - *Alternativkostnaden er altså verdien av beste alternative anvendelse.*

To sentrale spørsmål: spørsmål 1

- (1): Hvordan vil ulike valg bestemme hvilke goder som produseres, hvordan de produseres og for hvem?
 - Goder skal dekke behov og ønsker.
 - Men hva skal vi produsere og hvordan vet vi det?
 - Hvor mye skal produseres?
 - Hvordan? Vil ny teknologi erstatte arbeidskraft og føre til økt arbeidsledighet?
 - Hvem skal det produseres til? Inntektsulikhet.

To sentrale spørsmål: spørsmål 2

- (2): Er det slik at valg som fremmer egeninteresse også fremmer samfunnets beste?
 - Brukes de knappe ressursene på best mulig måte?
 - Egeninteresse: valg som er best for en selv.
 - Sosial interesse: valg som er best for samfunnet som helhet.
 - Dine valg påvirker mange og valgene er knyttet sammen. Anta at alle valgene er gjort av egeninteresse, er det mulig at resultatet også er det beste for samfunnet som helhet?
 - Adam Smith: JA. «Usynlige hånd».

Økonomisk tankemåte: metodologiske tradisjoner

- Økonomifaget defineres ut i fra tema som studeres, men det er en del metodiske tradisjoner.
 1. Et valg er en avveining (trade-off). Knapphet skaper valg.
 2. Kostnad: det du må gi opp.
 3. Fordel (benefit) eller nytte: Gleden du oppnår. Preferanser.
 4. Rasjonelle valg. Bruker all tilgjengelig informasjon, og veier så sammen kostnader og fordeler.
 5. Valg på marginen. Ikke enten-eller, men hvor mye. Marginalkostnad og marginalfordel.
 6. Valg responderer på incentiver. Incentiv: Belønning eller straff som følge av valg.

Økonomi som vitenskap

Modeller

- Bruker økonomiske modeller.
- Hva er en modell? En forenklet beskrivelse av virkeligheten. Bygger pr. definisjon på forutsetninger.
- Hvorfor bruke modeller? For å kunne fokusere på ett eller noen aspekter av virkeligheten. Virkeligheten er komplisert...
- Modeller gjør at vi kan rense vekk momenter som vi tror ikke har noen spesiell innvirkning på vårt spørsmål.

Økonomi som vitenskap

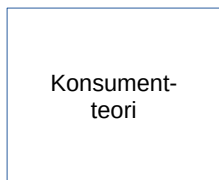
Skillet mellom mikroøkonomi og makroøkonomi

- Det finnes flere måter å strukturere økonomifaget på. Disiplinen består av en rekke underområder.
- Mikroøkonomi: Søker å forklare aktørers beslutninger, tilpasning og interaksjon.
- Aktører: Bedrifter, konsumenter, markeder.
- Makroøkonomi: Søker å studere og forklare aggregerte størrelser. Økonomien under ett.
- Makroøkonomi kan deles inn i konjunkturteori og økonomisk vekst.

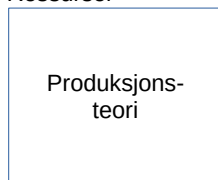
Appendiks (diagrammark benyttet under forelesning)

Mikroøkonomi oppbygging

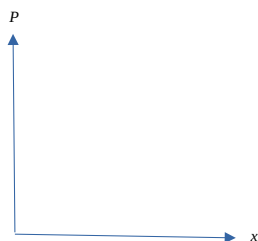
Behov

Ressurser

Partiell
Likevekt
(ett marked)

Markedsformer:

- Fullkommen konkurranse
- Monopol
- Monopolistisk konkurranse
- Kartell, duopol, oligopol
- Prisdiskriminering

Generell
Likevekt
(mange
markeder)

